

Helena Woroszyńska-Synowiec

O NAUCZANIU JĘZYKA ANGIELSKIEGO W ŚRODOWISKU TECHNICZNYM

Streszczenie. W artykule podano kilka uwag i sugestii dotyczących nauczania języka angielskiego w wyższych uczelniach technicznych. Ze względu na terminologię specjalistyczną podkreślono celowość korzystania przy pomocy słowników z czasopism technicznych oraz szczególnie gruntownego omówienia struktur gramatycznych występujących z dużą częstotliwością w tekstach naukowo-technicznych.

Literatura dotycząca metodyki nauczania języków obcych jest w zasadzie dość bogata i z każdym rokiem przybywa nowych publikacji w tej dziedzinie, niemniej jednak lektorzy języków zachodnioeuropejskich w wyższych szkołach technicznych zmuszeni są szukać własnych dróg. Ciągłe jeszcze brak im teoretycznego oparcia i odpowiednich podręczników dostosowanych do specyfiki wydziałów. Ucząc przyszłych inżynierów i przyszłych naukowców, należy mieć na uwadze specyficzny charakter kursu i nie mieć specyficzny charakter słuchaczy: techniczny kierunek studiów obierają bowiem ludzie o zdolnościach matematycznych, a nie językowych i stąd stosowanie zbyt wysokich wymogów może okazać się niebezpieczne. Niemniej jednak tylko bierne opanowanie języka to cel zbyt skromny¹⁾. Lektorat prowadzony obecnie przez cztery semestry po czteroletniej nauce w szkole średniej powinien umożliwić studentom bierne i czynne opanowanie języka.

Na ogół niestety słuchacze wyższych uczelni technicznych traktują naukę języka obcego tak samo lekceważąco, jak uczniowie szkół średnich, a dzać się to będzie tak długo, dopóki ten niedoceniany język nie stanie się im potrzebny. Wówczas jednakże studenci są już zbyt pochłonięci pracą seminaryjną lub dyplomową, aby mogli poświęcić dużo czasu na przygotowanie się do lektoratów, niemniej jednak choć już przekroczyli wiek, w którym ta nauka postępuje najłatwiej, są pod względem psychicznym lepiej do niej przysposobieni, aniżeli licealiści.

Ostatnio można stwierdzać coraz to częściej, że na uczelnię wstępują studenci, którzy mimo tego, że z chwilą otrzymania świadectwa dojrzałości zarzucili język obcy z uczuciem ulgi, posiadają dobrze ugruntowane wiadomości z dziedziny gramatyki i fonetyki, na których można pewnie oprzeć

¹⁾Tylko bierne opanowanie języka postuluje J. Lutosławska w artykule "Technical Reading", "English Teaching Forum", nr 4, 1971, s. 34.

się kontynuując naukę. I wówczas fakt, że obcojęzyczne teksty techniczne zawierają specjalistyczną terminologię, jakiej nie uczono w szkole średniej, staje się środkiem stymulującym dla studenta czy też inżyniera, który w międzyczasie zapoznał się już z pewną dziedziną wiedzy technicznej. W takiej sytuacji nauka języka obcego staje się dla słuchacza czymś w rodzaju przygody czy wielkiej krzyżówki: spotyka on bowiem i rozpoznane znane pojęcia w nieznanym języku.

Nauczanie języka obcego w środowisku technicznym musi przebiegać pod innym aspektem, niż na normalnych kursach; u mety znajduje się cel wybitnie użyteczny i ze względu na ograniczoną ilość godzin należy do niego zdążyć jak najszybciej i jak najekonomiczniej.

W trakcie prowadzenia zajęć okazuje się, że dla słuchaczy-techników najtrudniejsze kwestie wyłaniają się podczas przerabiania nietechnicznych partii materiału, a więc bardziej skomplikowanych struktur zdaniowych względnie tzw. "structure words". Wynika stąd logiczna konieczność systematycznego utrwalania i poszerzania zagadnień gramatycznych i leksykalnych potrzebnych do wyrażania i przekazywania najczęściej spotykanych pojęć. Obsesja "słów" jest w zasadzie reliktem przeszłości i to chyba najbardziej w języku angielskim, który zawiera wyrazy nie posiadające samodzielnego znaczenia, np. of, off, shall, will, should, would itd. Jednostką językową jest wyrażenie - "phrase" względnie zdanie i na te pojęcia należy kłaść nacisk w trakcie nauczania.

Szybkie metody propagowane przez autorów samouczków czy niektórych podręczników są nieskuteczne, a obietnice wręcz gołosłowne, nie do zrealizowania. Nie jest niebezpieczne natomiast pewne ograniczenie materiału gramatycznego z tym zastrzeżeniem, że struktury występujące z dużą częstotliwością w literaturze naukowo-technicznej, takie jak strona bierna (nie zawsze zresztą zgodna z tą samą formą w naszym języku), zdania imiesłowne, accusative with the infinitive, muszą być omówione jak najszerszej. Gramatykę pojmują słuchacze najlepiej, gdy podaje się ją w małych, strawnych dawkach na tle kontekstów i na ich tle przeprowadza się ćwiczenia.

A teraz sprawa tekstów technicznych: w zasadzie nie jest ich dużo, a jeżeli chcemy uwzględnić specyfikę leksykalną wydziału, stoimy w bardzo trudnej sytuacji. Pomocą mogą służyć dla grup średnio zaawansowanych i zaawansowanych słuchaczy anglosaskie czasopisma techniczne, które oprócz treści dostarczą nam bardzo przydatnych pomocy wizualnych w postaci kolorowych reklam aparatury i urządzeń technicznych. Ponadto opis ilustracji reklamowych sporządzany jest ekspresywnym, prostym językiem celem zwrócenia uwagi czytelnika. Slogany reklamowe są łatwe do zapamiętania, a sam obraz ułatwia utrwalenie wyrażen technicznych.

Stosowanie czasopism zmusza lektora do jak najszerszej inwencji w układaniu ćwiczeń leksykalnych i gramatycznych. Wprowadzenie nowej struktury zdaniowej może być połączone z wprowadzeniem nowego słownictwa technicznego. Dla utrwalenia te same wyrażenia mogą powtarzać się w różnych typach zdań.

Bardzo pomocne w nauczaniu słownictwa technicznego mogą być testy translacyjne i retranslacyjne. Teksty do przekładów można wybierać z odpowiednich czasopism specjalistycznych zależnie od poziomu znajomości języka słuchaczy. Po poprawieniu i segregacji błędów można stwierdzić, jakie struktury gramatyczne sprawiły najwięcej trudności i następne ćwiczenia opracować pod kątem błędów i niedociągnięć z testów poprzednich.

Wymowa terminów naukowo-technicznych jest bardzo trudna i - o ile tak się można wyrazić - "nietyпова" ze względu na ich obce pochodzenie, greckie lub łacińskie. Np. wyraz "enzyme" wymawia się [enzaim], natomiast przymiotnik "enzymatic" - [enzimætik]. Nauce mówienia powinny więc towarzyszyć duża ostrożność i częste korzystanie ze słownika fonetycznego, a to z kolei będzie pomocne, jeżeli słuchacze opanują dobrze transkrypcję fonetyczną.

Studenci mówiąc poprawnie odczuwają zadowolenie tym większe, o ile wypowiedź jest nie tylko prawidłowa, lecz również informatywna. Z tego też względu nie zwalczałabym na lektoratach tzw. milczenia refleksyjnego: niech słuchacz odpowiada prawidłowo i z namysłem tak, aby go nie trzeba było poprawiać. Tempo wypowiedzi będzie wprawdzie wolniejsze, ale zrekompensuje je pełna satysfakcja jej autora.

LITERATURA

1. F.L. Billows, Technika nauczania języków obcych. Warszawa (b.r.w.)
2. English Teaching Forum, nr 4-6, 1971 r.
3. M. Finocchiaro, English as a second language, Warszawa 1967.
4. Scientific and technical translating and other aspects of the language problem, Unesco 1957.
5. W.J. Ball, Conversational English, London 1954.

ОБ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ТЕХНИЧЕСКОЙ СРЕДЕ

Резюме

В статье подано несколько примечаний и мыслей, касающихся обучения английскому языку в высших технических учебных заведениях. Учитывая узкоспециальную терминологию, подчеркнута целесообразность пользоваться словарём при чтении технической литературы, в особенности, целесообразность основательного обсуждения грамматических структур, встречающихся с большой частотой в научно-технических текстах.

TEACHING SPECIAL ENGLISH

S u m m a r y

There are given some remarks and suggestions how to teach special English. In a class with "technical" students the expansion of vocabulary should be directed towards their professional interests, thus the usefulness of technical papers in teaching becomes quite obvious. Since most students widen their vocabulary with, the aid of a dictionary, proper training in its use is an essential part of preparation for exercises in conversation. The students are also to learn the grammatical and syntactical framework of English, but the structures often used in technical texts ought to be discussed with particular exactness.

L'ENSEIGNEMENT DE LA LANGUE ANGLAISE AU MILIEU TECHNIQUE

R é s u m é

Dans cet article on a donné quelques remarques et suggestion concernant l'enseignement de la langue anglaise dans les écoles supérieures techniques, en égard à la specification de la terminologie. On a souligné le profit de la lecture des périodiques techniques à l'aide des dictionnaires et aussi de l'analyse détaillée des structures de grammaire qui apparaissent fréquemment dans les textes scientifiques techniques.

VOM ENGLISCHUNTERRICHT IN DEN TECHNISCHEN SCHULEN

Z u s a m m e n f a s s u n g

Im Artikel sind einige Bemerkungen und Suggestionen für den Englischunterricht in den technischen Hochschulen angegeben worden. Bezüglich der Fachterminologie würde die Benutzung der Fachzeitschriften mit Hilfe von Wörterbüchern und vor allem eine gründliche Besprechung der gramatischen Strukturen, welche meistens in den wissenschaftlichen Fachtexten hervorkommen, zweckmässig.